

УДК 332.1

DOI: 10.31359/2312-3427-2020-2-353

І.Б. Стенічева, здобувач

ORCID: 0000-0001-7996-2648

Stenicheva_inna@ukr.net

**Київський національний економічний університет імені
Вадима Гетьмана**

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОБУДОВИ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОФІЛЮ РЕГІОНУ ТА ЙОГО АПРОБАЦІЯ

В статті наведено визначення сутності інноваційного профілю регіону та методичних підходів до його побудови. Здійснення апробації запропонованих методичних підходів до побудови інноваційного профілю на прикладі репрезентативного регіону України. Методологічну основу дослідження складають фундаментальні положення економічної теорії, національної економіки, регіональної економіки, наукові розробки і підходи зарубіжних і вітчизняних учених. Для досягнення мети дослідження були використані методи, що застосовуються на емпіричному та теоретичному рівнях: аксіоматичний, абстрактний, системно-структурного, факторного та SWOT - аналізу, порівняння і аналогії за допомогою яких, було проведено оцінку трактувань понять регіональний профіль та апробована модель побудови такого профілю для репрезентативного регіону. В статті запропоновано методіку побудови інноваційного профілю регіону за допомогою визначення сильних та слабких сторін, можливостей та загроз через використання модифікованого SWOT-аналізу та вивчення і оцінки динаміки впливу внутрішніх та зовнішніх чинників формування інноваційного простору регіону. В статті досліджено методичні підходи до побудови інноваційного профілю регіону. Автором запропонована матрично-векторна модель зміни характеру сильних сторін регіону в сфері формування інноваційного простору за умов сприятливого та несприятливого сценаріїв. Також побудована матрично-векторна модель зміни характеру слабких та сильних сторін регіону в процесі формування інноваційного простору за умов сприятливого та несприятливого сценаріїв. Побудовані шкали бальної оцінки щодо можливостей та загроз формування інноваційного простору. Визначено загальний вигляд профілю

регіону за рівнем сформованості інноваційного простору репрезентативного регіону.

Ключові слова: регіон, простір, кластер, профіль, інноваційний простір, інноваційний профіль, чинники формування профілю, зовнішні фактори, внутрішні фактори, методологія.

Постановка проблеми. Актуальність теми дослідження і постановка проблеми. Досвід сучасного розвитку провідних країн підтверджує, що побудова інноваційно спрямованої моделі економіки повинна базуватися виключно на активному всебічному впровадженні інноваційних технологій у всіх сферах соціально-економічного життя. Інноваційний потенціал забезпечує конкурентоспроможність та економічну потужність соціально-економічного розвитку окремих регіонів і країни в цілому.

У зв'язку з політичними та епідеміологічними проблемами, складним економічним становищем, в даний час серед більшості регіонів нашої країни спостерігається тенденція зниження інноваційної активності. Отже, в зв'язку з тим, з метою підвищення конкурентоспроможності і покращення результатів функціонування регіонів, необхідною стає розробка нових методичних підходів та механізмів процесів формування інноваційного простору регіонів що входять до певного кластеру, яка включає в себе сукупність заходів задля збільшення рівня сформованості їх інноваційного простору.

Аналіз останніх досліджень. Проблема формування кластерів, питаннями розвитку і конкурентоспроможності регіонів займалися вчені: Б.М. Данилишин, М.З. Згуровський, О.Ю. Оболенський, П.П. Гаврилко, Л.М. Матросова, Ю.В. Полунєєва, М. Китсон, Р. Мартин, П. Тайлер, Р. Хаггинс, М. Киттинг, Є. В. Лазарева, В. В.Узунов, Тульчинська С.О., Л.В. Громоздова, А.А. Комеліна та ін. Вивчаючи погляди і підходи науковців сучасності відносно методичних підходів та механізмів формування певного рівня інноваційного просторового розвитку регіонів, визначили значну ступінь невизначеності, що й обумовлює цілі нашого дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є визначення та обґрунтування нових методичних підходів до формування інноваційного профілю регіонів України що входять до певного типу кластерів.

Виклад основного матеріалу. Термін «профіль» з'явився в мистецтві, де його трактують як зображення людського обличчя чи якогось предмета збоку. Профільні зображення були поширеними на початковому етапі розвитку портрету як мистецького жанру. З плином часу

профільовання набуло популярності в інших галузях наук – техніці, соціології, політології, психології і, зрештою, економіці. На основі досліджень авторів [3-7] слід зазначити, що інноваційний профіль регіону відображає найбільш типові риси регіону в інноваційній сфері та дозволяє встановити їх обумовленість впливом зовнішніх чинників.

В процесі формування управлінських рішень можна використовувати різноманітні форми аналізу, але в даний час найбільш доцільним є використання систематизованих технологій, які дають змогу оцінити вплив внутрішніх та зовнішніх чинників. До таких системних технологій, які дозволяють правильно оцінити зовнішні та внутрішні чинники, можливості та загрози, ми можемо віднести SWOT-аналіз [1].

На наш погляд, профільний аналіз має ґрунтуватися на використанні SWOT-аналізу, який дозволяє виокремити сильні та слабкі сторони регіону, їх можливості та загрози. Традиційний SWOT-аналіз представляє собою просту форму генерації стратегічних альтернатив для аналізу ситуації. Він придатний або до корпоративного рівня або рівня ділової одиниці і часто з'являється в маркетингових дослідженнях, щоправда дедалі частіше зустрічається в наукових дослідженнях у рамках вивчення конкретних об'єктів [2]. Так, Синчук І. стверджує, що SWOT-аналіз – це один з найпоширеніших видів аналізу в стратегічному управлінні. Його універсальність дає змогу використовувати його для різних об'єктів вивчення [1]. Таким об'єктами можуть виступати й регіони.

Внутрішній і зовнішній аналіз ситуації може надавати велику кількість інформації. SWOT-аналіз може служити, як «пояснювальний фільтр», щоб скоротити інформацію до оптимальної кількості ключових проблем [2].

Побудова інноваційного профілю регіонів України здійснюється на основі результатів внутрішнього та зовнішнього оцінювання сформованості інноваційного простору, які дають змогу визначити сильні та слабкі сторони регіонів в сфері формування інноваційного простору, а також можливості й загрози формуванню інноваційного простору регіонів України.

Однак, на наш погляд, доцільно застосувати не традиційний, а модифікований метод SWOT-аналізу, який передбачає присвоєння бальної оцінки сильним та слабким сторонам регіону, можливостям та загрозам не на основі суб'єктивних оцінок експертів, а ґрунтуючись на аналітичному дослідженню зміни позицій регіону за даним показником (зміни рейтингу регіону або місця серед інших регіонів). Порівняння традиційного та модифікованого SWOT-аналізу наведена в табл. 1.

1. Матриця діагностування сильних сторін регіонів в сфері формування інноваційного простору

Параметр порівняння	Традиційний SWOT-аналіз	Модифікований SWOT-аналіз
Спільне		
Мета дослідження	Оцінка середовища об'єкту (в даному випадку – регіону)	
Фактори, які підлягають дослідженню	Внутрішні та зовнішні фактори	
Розподіл факторів, що підлягають дослідженню	Розподіл на сильні сторони (Strength), слабкі сторони (Weakness) внутрішнього середовища, а також можливості (Opportunities) та загрози (Threats) зовнішнього середовища	
Відмінності		
Віднесення факторів до сильних чи слабких сторін	Суб'єктивна оцінка дослідника чи експертів	На основі порівняння досягнутого рівня рейтингу регіону за даним показником з середнім по регіонах
Надання бальної оцінки сильним та слабким сторонам	Відсутня або ґрунтується на суб'єктивній оцінці дослідника чи експертів	Присвоєння на основі матриці діагностування залежно від зміни рейтингу за показником та зміни місця в рейтингу
Розподіл зовнішніх факторів на можливості та загрози	Суб'єктивна оцінка дослідника чи експертів	Для факторів загальнодержавного рівня – розподіл на основі рейтингового рівня України та місця в рейтингу The Global Innovation Index
		Для факторів регіонального рівня – розподіл на основі рейтингового рівня регіону та місця регіону за показником
Оцінка сили впливу зовнішніх факторів	Відсутня або ґрунтується на суб'єктивній оцінці дослідника чи експертів	Для факторів загальнодержавного рівня – на основі кореляційного аналізу між рейтинговими значеннями України за показником та середнім значенням інтегрального рейтингу регіонів України
		Для факторів регіонального рівня – на основі кореляційного аналізу між рейтинговими значеннями показника по регіонах та значеннями інтегрального рейтингу регіонів України

Примітка: розроблено автором

При цьому, розподіл показників, що характеризують сформованість інноваційного простору регіону, на сильні та слабкі сторони пропонується здійснювати на основі порівняння досягнутого рівня рейтингу за окремим показником з середнім по регіонах:

- якщо рейтинг окремого показника перевищує середнє значення, то його можна віднести до сильних сторін даного регіону.

- якщо рейтинг окремого показника не перевищує середнє значення, то його можна віднести до слабких сторін даного регіону.

Крім того, на відміну від традиційного SWOT – аналізу, нами пропонується провести диференціацію сильних та слабких сторін регіону залежно від їхньої динаміки.

Для того, щоб спростити розподіл сильних або слабких сторін доцільно використати матричний метод (табл. 2)

2. Матриця діагностування сильних або слабких сторін в процесі формування інноваційного простору регіону

		Зміна рейтингу за показником, що є сильною (слабою) стороною		
		Покращення	Незмінність	Погіршення
Зміна місця в рейтингу за загальн ком, що є сильною (слабою) стороною	Покращення	Абсолютно-стійкі (Перехідні)	Відносно-стійкі (Умовно-нестійкі)	Умовно-стійкі
	Незмінність	Відносно-стійкі (Умовно-стійкі)	Стійкі	Умовно-стійкі (Відносно-стійкі)
	Погіршення	Умовно-нестійкі	Умовно-нестійкі (Відносно-стійкі)	Перехідні (Абсолютно-стійкі)

Примітка: побудовано автором

Залежно від того, якою є сильна (слабка) сторона, їй можна присвоїти відповідну бальну оцінку:

- абсолютно-стійкі – «5 балів»; відносно-стійкі – «4 бали»; стійкі – «3 бали»; умовно-стійкі та умовно-нестійкі – «2 бали»; перехідні – «1 бал».

Чим вище бал, тим міцніше (слабше) позиції регіону за даним фактором внутрішнього середовища.

На основі бальних оцінок слабких сторін має визначатися середня оцінка слабких сторін регіону за сформованістю інноваційного простору: Середні бальні оцінки сильних та слабких сторін є основою для визначення коефіцієнта поточної сприятливості внутрішнього середовища формуванню інноваційного простору регіону. Треба зауважити, що за умови сприятливого (несприятливого) сценарію характер сильних сторін може змінитися, що відображено на матрично-векторній моделі (табл. 3).

Таким чином. Перехідні сильні сторони можуть набути умовно-нестійкого або стійкого характеру, умовно-нестійкі – відносно-стійкого

характеру, умовно-стійкі – стійкого та відносно-стійкого характеру, стійкі – відносно-стійкого чи абсолютно-стійкого характеру, відносно-стійкі – абсолютно-стійкого характеру. Натомість абсолютно-стійкі сильні сторони можуть набути відносно-стійкого чи стійкого характеру, відносно-стійкі – умовно-стійкого чи стійкого характеру, умовно-стійкі та умовно-нестійкі – перехідного характеру, а сильні сторони перехідного характеру можуть трансформуватися в слабкі сторони.

3. Матрично-векторна модель зміни характеру сильних сторін регіонів в процесі формування інноваційного простору за умов сприятливого (↑) або несприятливого (↓) сценаріїв

		Зміна рейтингу за показником, що є сильною стороною		
		Покращення	Незмінність	Погіршення
Зміна місця в рейтингу за показником, що є сильною стороною	Покращення	Абсолютно-стійкі	Відносно-стійкі	Умовно-стійкі
	Незмінність	Відносно-стійкі	Стійкі	Умовно-стійкі
	Погіршення	Умовно-нестійкі	Умовно-нестійкі	Перехідні

Примітка: побудовано автором

За аналогічним сценарієм рейтинг регіону змінюється за показником, що вважається слабкою стороною за умови несприятливого (↓) та сприятливого (↑) сценаріїв (табл. 4).

Зрозуміло, що необхідно прагнути досягнення сприятливого сценарію перебігу подій, що дозволить хоча б частково перевести слабкі сторони в сильні, або хоча б частково покращити їх характер.

Для того, щоб прогнозувати зміну показників, що є сильною чи слабкою стороною регіону необхідно визначити, яким буде вплив на них зовнішніх факторів, тобто виявити можливості чи загрози формування інноваційного простору регіону. При цьому, розподіл зовнішніх факторів на можливості та загрози для факторів загальнодержавного рівня має здійснюватися на основі рейтингового рівня України та місця в рейтингу The Global Innovation Index, а для факторів регіонального рівня – розподіл на основі рейтингового рівня регіону та місця регіону за показником.

4. Матрично-векторна модель зміни характеру слабких сторін регіонів в процесі формування інноваційного простору за умов сприятливого (↑) або несприятливого (↓) сценаріїв

		Зміна рейтингу за показником, що є слабкою стороною		
		Покращення	Незмінність	Погіршення
		Продовження табл 4		
Зміна місця в рейтингу за показником, що є слабкою стороною	Покращення	Перехідні	Умовно-нестійкі	Умовно-нестійкі
	Незмінність	Умовно-стійкі	Стойкі	Відносно-стійкі
	Погіршення	Умовно-стійкі	Відносно-стійкі	Абсолютно-стійкі

Примітка: побудовано автором

Силу впливу можливостей та загроз, можна оцінити для факторів загальнодержавного рівня – на основі кореляційного аналізу між рейтинговими значеннями регіонів України та середнім значенням інтегрального рейтингу регіонів України; для факторів регіонального рівня – на основі кореляційного аналізу між рейтинговими значеннями показника по регіонах та значеннями інтегрального рейтингу регіонів України.

Стандартна шкала оцінки коефіцієнта кореляції має наступний вигляд:

від 0 до 0,3 – дуже слабкий зв’язок; від 0,3 до 0,5 – слабкий зв’язок; від 0,5 до 0,7 – середній зв’язок; від 0,7 до 0,9 – сильний зв’язок; від 0,9 до 1 – дуже сильний зв’язок.

Пропонується перетворити дану шкалу в шкалу бальних оцінок для факторів, що генерують можливості (табл. 5):

На основі бальних оцінок можливостей має визначатися середня оцінка можливостей регіону до покращення сформованості інноваційного простору:

Інтерпретувати значення даного коефіцієнту можна за шкалою:

- якщо коефіцієнт співвідношення між середньою бальною оцінкою можливостей та загроз регіону перебуває в межах від 0,9 до 1,1, то можна говорити про нейтральність зовнішнього середовища до формування інноваційного простору;

- якщо коефіцієнт співвідношення між середньою бальною оцінкою можливостей та загроз регіону перебуває в межах від 0 до 0,9, то можна говорити про несприятливість зовнішнього середовища до формування інноваційного простору;

5. Шкала визначення бальної оцінки можливостей формування інноваційного простору регіону

Традиційна шкала		Модифікована шкала	
Коефіцієнт кореляції	Інтерпретація коефіцієнта кореляції	Бальна оцінка сили впливу можливостей	Інтерпретація бальної оцінки
від 0 до 0,3	дуже слабкий зв'язок	1 бал	Дуже слабо відчутні можливості
від 0,3 до 0,5	слабкий зв'язок	2 бали	Слабко відчутні можливості
від 0,5 до 0,7	середній зв'язок	3 бали	Помітно відчутні можливості
від 0,7 до 0,9	сильний зв'язок	4 бали	Сильно відчутні можливості
від 0,9 до 1	дуже сильний зв'язок	5 балів	Дуже сильно відчутні можливості

Примітка: систематизовано автором

- якщо коефіцієнт співвідношення між середньою бальною оцінкою можливостей та загроз регіону перебуває в межах від 1,1 та вище, то можна говорити про сприятливість зовнішнього середовища до формування інноваційного простору.

З урахуванням коефіцієнта зовнішньої сприятливості формуванню інноваційного простору регіону мають визначатися прогнози скореговані бальні оцінки сильних та слабких сторін. На основі скорегованих бальних оцінок може визначатися прогнозовані скореговані середні бальні оцінки сильних та слабких сторін: І вже на основі цих показників визначається прогнозний коефіцієнт внутрішньої сприятливості формуванню інноваційного простору регіону з врахування впливу зовнішнього середовища:

Загальний вигляд профілю регіону за рівнем сформованості інноваційного простору представимо у вигляді табл. 6:

На підставі даних побудованого профілю можна обґрунтувати рішення щодо покращення рівня сформованості інноваційного простору регіону, та, відповідно, зміцнення конкурентоспроможності складових його соціально-економічної системи.

6. Профіль регіону за рівнем сформованості інноваційного простору

Сильні сторони		Слабкі сторони	
Фактор	Бальна оцінка	Фактор	Бальна оцінка
...
Середня бальна оцінка сильних сторін		Середня бальна оцінка слабких сторін	
Коефіцієнт поточної сприятливості внутрішнього середовища формуванню інноваційного простору			
Можливості		Загрози	
...
Середня бальна оцінка можливостей		Середня бальна оцінка загроз	
Коефіцієнт сприятливості зовнішнього середовища формуванню інноваційного простору			
Коефіцієнт прогнозованої внутрішньої сприятливості формуванню інноваційного простору регіону з врахування впливу зовнішнього середовища			

Для застосування кластерного аналізу слід, перш за все, впорядкувати досліджувані об'єкти, розташувавши їх в певному порядку. В нашому випадку мова йде про регіони країни. Які ми розташуємо в порядку зменшення інтегрального рейтингу сформованості інноваційного простору в 2019 р., що розраховується (табл. 7).

Як видно з даних рисунку, всі регіони України за рівнем сформованості інноваційного простору можна розділити умовно на три кластери:

- кластер А включає абсолютну більшість регіонів країни та які характеризуються критичним рівнем сформованості інноваційного простору регіонів (Хмельницька, Луганська, Рівненська, Закарпатська, Чернівецька, Волинська, Чернігівська, Житомирська, Полтавська, Херсонська, Кіровоградська, Івано-Франківська, Вінницька, Миколаївська, Донецька, Черкаська, Одеська, Київська, Тернопільська, Сумська області);

- кластер Б включає регіони, які характеризуються допустимим рівнем сформованості інноваційного простору (Львівська, Дніпропетровська, Запорізька області);

- кластер В включає регіони країни, які характеризуються достатнім та сприятливим рівнем сформованості інноваційного простору (Харківська область та м. Київ).

7. Номер регіонів, розташованих в порядку зниження інтегрального рейтингу сформованості інноваційного простору в 2019 р.

№	Регіон	Інтегральний рейтинг сформованості інноваційного простору
1	м. Київ	0,668
2	Харківська	0,510
3	Запорізька	0,299
4	Дніпропетровська	0,233
5	Львівська	0,210
6	Сумська	0,153
7	Тернопільська	0,145
8	Київська	0,128
9	Одеська	0,125
10	Черкаська	0,123
11	Донецька	0,121
12	Миколаївська	0,118
13	Вінницька	0,117
14	Івано-Франківська	0,099
15	Кіровоградська	0,095
16	Херсонська	0,092
17	Полтавська	0,078
18	Житомирська	0,069
19	Чернігівська	0,059
20	Волинська	0,055
21	Чернівецька	0,053
22	Закарпатська	0,036
23	Луганська	0,029
24	Рівненська	0,029
25	Хмельницька	0,025

Примітка: розраховано автором

Зважаючи на те, що найбільш типовою є ситуація, за якої сформованість інноваційного простору регіону перебуває на критичному рівні, інноваційний профіль регіону доцільно будувати для регіону, що є типовим представником цього кластеру. Як видно з даних таблиці 7 найбільш типовим (репрезентативним) представником даного кластеру можна вважати саме Миколаївську область, адже квадратичне відхилення інтегрального рейтингу сформованості інноваційного простору є

мінімальним і складає лише 0,002 пункти. Саме для цього репрезентативного регіону ми будемо будувати інноваційний профіль регіону.

Спираючись на SWOT-аналіз та оцінивши параметри, що характеризують внутрішні можливості регіонів а також зовнішні фактори регіонального рівня до здійснення інноваційної діяльності та формування інноваційного простору репрезентативного регіону кластеру А, можливо узагальнити можливості та загрози: (табл. 8.).

8. Фактори формування інноваційного простору регіонів України

Фактори	Кількість балів
Формують можливості	
Темп зростання (зменшення) податкового боргу	1
Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків по будинковими приладами обліку теплової енергії	2
Обсяг реалізованої промислової продукції у розрахунку на одну особу населення	2
Обсяг виконаних будівельних робіт у розрахунку на одну особу населення	2
Індекс споживчих цін	1
Обсяг капітальних інвестицій	2
Обсяг експорту товарів у розрахунку на одну особу населення	2
Доходи місцевих бюджетів (без трансфертів) у розрахунку на одну особу	4
Індекс реальної заробітної плати	2
Сума заборгованості з виплати заробітної плати	1
Темп зростання (зменшення) обсягу прийнятого в експлуатацію житла	1
Обсяг вантажообороту автомобільного та залізничного транспорту	1
Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону	1
Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету	1
Політичне середовище	2
Регуляторне середовище	2
Підприємницьке середовище	2
Вища освіта	3
Розвиток ІКТ	2
Загальна інфраструктура	1
Екологічна стійкість	1
Умови інвестування	2
Працівники в галузі знань	3
Розвиток інноваційних зв'язків	3

Розповсюдження знань в бізнесі	3
Середня бальна оцінка можливостей	1,205
Формують загрози	
Індекс промислової продукції	1
Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва	1
Обсяг виробництва продукції сільського господарства у розрахунку на одну особу сільського населення	2
Індекс будівельної продукції, відсотків до відповідного періоду попереднього року	1
Індекс капітальних інвестицій	1
Темп зростання (зменшення) обсягу прямих іноземних інвестицій	1
Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) у розрахунку на одну особу населення наростаючим підсумком з початку інвестування	1
Темп зростання (зменшення) доходів місцевих бюджетів (без трансфертів)	2
Рівень безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією Міжнародної організації праці)	3
Рівень зайнятості населення у віці 15-70 років (за методологією Міжнародної організації праці)	3
Обсяг прийнятого в експлуатацію житла у розрахунку на 10 тис. осіб населення	1
Освіта	3
Умови кредитування	4
Торгівля, конкуренція та масштаби ринку	4
Середня бальна оцінка загроз	0,718

Примітка: побудовано автором

Середні бальні оцінки можливостей та загроз регіону є основою для визначення коефіцієнта зовнішньої сприятливості формуванню інноваційного простору регіону: $KC_{zc} = \frac{1,205}{0,718} = 1,678$.

Таким чином, саме зовнішні фактори є більш сприятливими щодо формування інноваційного простору репрезентативного регіону.

Загальний вигляд профілю репрезентативного регіону кластеру А за сформованістю інноваційного простору представлений в табл. 9:

З урахуванням впливу зовнішнього середовища прогнозний коефіцієнт внутрішньої сприятливості формуванню інноваційного простору регіону буде дорівнювати: $KC_{bc} = \frac{0,417}{1,538} = 0,271$.

Таблиця 9

Сильні сторони		Слабкі сторони	
Фактор	Бальна оцінка	Фактор	Бальна оцінка
Питома вага інноваційно-активних підприємств	5	Кількість підприємств, що займались інноваційною діяльністю	1
		Кількість підприємств, що впроваджували інновації	4
		Кількість підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію	4
		Обсяги внутрішніх витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт	4
		Кількість організацій, що здійснювали наукові дослідження та розробки	4
		Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок	2
		Обсяги виконаних власними силами наукових та науково-технічних робіт	4
		Кількість впроваджених нових технологічних процесів	4
		Кількість впроваджених інноваційних видів продукції	2
		Обсяги реалізованої інноваційної продукції	1
		Кількість виданих патентів	1
Середня бальна оцінка сильних сторін	0,417	Середня бальна оцінка слабких сторін	2,580
Коефіцієнт поточної сприятливості внутрішнього середовища формуванню інноваційного простору			0,162
Можливості		Загрози	
Темп зростання (зменшення) податкового боргу	1	Індекс промислової продукції	1
Частка оснащення багатоквартирних житлових будинків по будинковими приладами обліку теплової енергії	2	Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва	1
Обсяг реалізованої промислової продукції у розрахунку на одну особу населення	2	Обсяг виробництва продукції сільського господарства у розрахунку на одну особу сільського населення	2
Обсяг виконаних будівельних робіт у розрахунку на одну особу населення	2	Індекс будівельної продукції, відсотків до відповідного періоду попереднього року	1
Індекс споживчих цін	1	Індекс капітальних інвестицій	1
Обсяг капітальних інвестицій	2	Темп зростання (зменшення) обсягу прямих іноземних інвестицій	1
Обсяг експорту товарів у розрахунку на одну особу населення	2	Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) у розрахунку на одну особу населення наростаючим підсумком з початку інвестування	1

Продовження табл. 9.			
Доходи місцевих бюджетів (без трансфертів) у розрахунку на одну особу	4	Темп зростання (зменшення) доходів місцевих бюджетів (без трансфертів)	2
Індекс реальної заробітної плати	2	Рівень безробіття населення у віці 15—70 років (за методологією Міжнародної організації праці)	3
Сума заборгованості з виплати заробітної плати	1	Рівень зайнятості населення у віці 15—70 років (за методологією Міжнародної організації праці)	3
Темп зростання (зменшення) обсягу прийнятого в експлуатацію житла	1	Обсяг прийнятого в експлуатацію житла у розрахунку на 10 тис. осіб населення	1
Обсяг вантажообороту автомобільного та залізничного транспорту	1	Освіта	3
Частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, відсотків до загальної потужності котелень регіону	1	Умови кредитування	4
Частка домогосподарств, які уклали кредитні договори в рамках механізмів підтримки заходів з енергоефективності в житловому секторі за рахунок коштів державного бюджету	1	Торгівля, конкуренція та масштаби ринку	4
Політичне середовище	2		
Регуляторне середовище	2		
Підприємницьке середовище	2		
Вища освіта	3		
Розвиток ІКТ	2		
Загальна інфраструктура	1		
Екологічна стійкість	1		
Умови інвестування	2		
Працівники в галузі знань	3		
Розвиток інноваційних зв'язків	3		
Розповсюдження знань в бізнесі	3		
Середня бальна оцінка можливостей	1,205	Середня бальна оцінка загроз	0,718
Коефіцієнт сприятливості зовнішнього середовища формуванню інноваційного простору			1,678
Коефіцієнт прогнозної внутрішньої сприятливості формуванню інноваційного простору регіону з врахування впливу зовнішнього середовища			0,271

Таким чином, не зважаючи на незначне покращення, прогнозний коефіцієнт внутрішньої сприятливості формуванню інноваційного

простору регіону з врахуванням впливу зовнішнього середовища все ще не перевищує 0,9 пункту, тобто є несприятливим. Таким чином, потреба у виявленні залежності формування інноваційного простору регіону з врахуванням впливу як внутрішніх так і зовнішніх факторів є актуальною.

Висновки із цього дослідження Таким чином, запропонований методичний підхід до визначення і формування інноваційного профілю регіону з урахуванням його приналежності до одного з трьох кластерів за рівнем сформованості інноваційного простору, визначив доцільність побудови інноваційного профілю для типового репрезентативного регіону України. Було враховано вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на регіони задля здійснення інноваційної діяльності. Запропоновано і розраховано середні бальні оцінки можливостей та загроз регіону, адже саме вони є основою для визначення коефіцієнта зовнішньої сприятливості формуванню інноваційного простору регіону. Визначений прогнозний коефіцієнт внутрішньої сприятливості формуванню інноваційного простору регіону, який, на жаль виявлений був як несприятливий, з урахуванням впливу зовнішнього середовища, що зайвий раз довело доцільність і значну потребу науково-обґрунтованого підходу до визначення рівня сформованості інноваційного простору регіонів України.

Бібліографічний список.

1. Синчук І.В. Вплив SWOT-аналізу на прийняття управлінських рішень в умовах фінансової кризи. Молодий вчений. - 2016. - № 3. - С. 174-178.
2. Кулакова С.Ю. Роль конкурентних переваг у забезпеченні соціально-економічного розвитку регіону / С.Ю. Кулакова // Економіка і регіон. – Полтава: ПолтНТУ, 2011. – № 30 С. – С. 170-174.
3. Фінансове забезпечення регіонального розвитку в умовах децентралізаційних та євроінтеграційних процесів: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., доц. Варцаби В.І. –Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. – 431 с.
4. Економічний розвиток областей Західного регіону України: аналіз, діагноз, тенденції : монографія / наук. ред. С. О. Іщук ; Інститут регіональних досліджень НАН України. – Львів, 2009. – 164 с. (Сер. «Регіони: моніторинг, прогнози, моделі»).
5. Папп В. В. Структурні процеси в економіці регіональних суспільних систем: теорія, методологія, практика : монографія / В. В. Папп

; Інститут регіональних досліджень НАН України ; [відп. ред. Л. Т. Шевчук]. - Львів, 2009. - 340 с.

6. Пастернак О. І. Економічний розвиток регіону: маркетингове забезпечення : монографія / О. І. Пастернак ; Інститут регіональних досліджень НАН України ; [відп. ред. П. Ю. Беленький]. – Львів, 2009. – 200 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

7. Інтелектуально-інноваційний розвиток регіону в контексті євроінтеграції : монографія / наук. ред. Л. К. Семів ; Інститут регіональних досліджень НАН України. – Львів, 2009. – 483 с.

8. Сталий розвиток регіонів України [Текст] / науковий керівник М.З. Згуровський. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. – XXX 197 с.

References

1. Synchuk, I.V. (2016) Vplyv SWOT-analizu na pryiniattia upravlinskykh rishen v umovakh finansovoi kryzy. [The impact of SWOT-analysis on management decisions in a financial crisis]. *Molodyi vchenyi. [Young scientist]*. 3, 174-178. [in Ukrainian].

2. Kulakova, S.Yu. (2011). Rol konkurentnykh perevah u zabezpechenni sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehionu. [The role of competitive advantages in ensuring the socio-economic development of the region]. *Ekonomika i rehion. [Economy and region]*. Poltava: PoltNTU. 30, 170-174. [in Ukrainian].

3. Vartsaby, V.I (2018). Finansove zabezpechennia rehionalnoho rozvytku v umovakh detsentralizatsiinykh ta yevrointehratsiinykh protsesiv. [Financial support of regional development in the conditions of decentralization and European integration processes] Uzhhorod: Vydavnytstvo UzhNU «Hoverla», 431. [in Ukrainian].

4. Ishchuk, S.O. (2009). Ekonomichnyi rozvytok oblastei Zakhidnoho rehionu Ukrainy: analiz, diahnoz, tendentsii. [Economic development of the regions of the Western region of Ukraine: analysis, diagnosis, trends]. L'viv: Instytut rehionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy. 164. [in Ukrainian].

5. Papp, V.V. (2009). Strukturni protsesy v ekonomitsi rehionalnykh suspilnykh system: teoriia, metodolohiia, praktyka. [Structural processes in the economy of regional social systems: theory, methodology, practice]. L'viv: Instytut rehionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy. 340. [in Ukrainian].

6. Pasternak, O.I. (2009). Ekonomichnyi rozvytok rehionu: marketynhove zabezpechennia. [Economic development of the region: marketing support]. L'viv: Instytut rehionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy. 200. [in Ukrainian].

7. Semiv, L.K. (2009). Intelektualno-innovatsiinyi rozvytok rehionu v konteksti yevrointehratsii. [Intellectual and innovative development of the

region in the context of European integration]. L'viv: Instytut rehionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy 483 s. [in Ukrainian].

8. Zghurovskyi, M.Z. (2009). Stalyi rozvytok rehioniv Ukrainy [Sustainable development of the regions of Ukraine]. Kyiv: NTUU «KPI». 197. [in Ukrainian].

Стеничева И.Б. Методические подходы к построению инновационного профиля региона и его апробация. Цель статьи: определение сущности инновационного профиля региона и методических подходов к его построению. Осуществление апробации предложенных методических подходов к построению инновационного профиля на примере репрезентативного региона Украины. Методология исследования: методологическую основу исследования составляют фундаментальные положения экономической теории, национальной экономики, региональной экономики, научные разработки и подходы зарубежных и отечественных ученых. Для достижения цели исследования были использованы методы, применяемые на эмпирическом и теоретическом уровнях: аксиоматический, абстрактный, системно-структурного, факторного анализа, сравнения и аналогии с помощью которых была проведена оценка трактовки понятий региональный профиль и апробирована модель построения такого профиля для репрезентативного региона. Нами предложена методика построения инновационного профиля региона с помощью определения сильных и слабых сторон, возможностей и угроз посредством использования модифицированного SWOT-анализа, изучения и оценки динамики влияния внутренних и внешних факторов на формирование инновационного пространства региона. В статье исследованы методические подходы к построению инновационного профиля региона. Автором предложена матрично-векторная модель изменения характера сильных сторон региона в сфере формирования инновационного пространства в условиях благоприятного и неблагоприятного сценариев. Также построена матрично-векторная модель изменения характера слабых и сильных сторон региона в процессе формирования инновационного пространства в условиях благоприятного и неблагоприятного сценариев. Построенные шкалы балльной оценки относительно возможностей и угроз формирования инновационного пространства. Определен общий вид профиля региона по уровню сформированности инновационного пространства репрезентативного региона.

Ключевые слова: регион, пространство, кластер, профиль, инновационное пространство, инновационный профиль, факторы формирования профиля, внешние факторы, внутренние факторы, методология.

Inna Stenicheva. Methodological approaches to building an innovative profile of region and its approbation. Purpose of the article: determination of the essence of the innovative profile of the region and methodological approaches to its construction. Implementation of approbation of the proposed methodological approaches to building an innovative profile on the example of a representative region of Ukraine. Research Methods: the methodological basis of the research is formed by the fundamental provisions of economic theory, national economy, regional economy, scientific developments and approaches of foreign and domestic scientists. To achieve the goal of the study, the methods used at the empirical and theoretical levels were used: axiomatic, abstract, system-structural, factorial analysis, comparison and analogy, with the help of which the interpretation of the concepts of regional profile was assessed and a model for constructing such a profile for a representative region. Scientific novelty: a method is proposed for constructing an innovative profile of a region by identifying strengths and weaknesses, opportunities and threats through the use of a modified SWOT analysis, studying and assessing the dynamics of the influence of internal and external factors on the formation of the region's innovation space. Conclusions and Prospects for Further Research: the article examines methodological approaches to building an innovative profile of the region. The author proposes a matrix-vector model of changing the nature of the strengths of the region in the field of the formation of innovation space in the conditions of favorable and unfavorable scenarios. Also, a matrix-vector model of changes in the nature of the weak and strong sides of the region in the process of forming the innovation space in the conditions of favorable and unfavorable scenarios has been built. The constructed scoring scales regarding the opportunities and threats of the formation of the innovation space. The general view of the profile of the region is determined by the level of formation of the innovative space of the representative region.

Key words: region, space, cluster, profile, innovation space, innovation profile, profile formation factors, external factors, internal factors, methodology.

Стаття надійшла до редакції: 19.09.2020 р.